

DE COMPOSITIET

**Uitgave van de K.N.N.V.
Afdeling Walcheren**

**46^e jaargang nummer 1
Februari 2012**

Inhoudsopgave	Pagina
Activiteitenagenda	kaft
Inhoudsopgave	1
Verenigingsnieuws	2
-Van de secretaris	2
-Van de penningmeester	5
-Van de redactie	6
-Overige jaarverslagen	8
Uitnodiging jaarvergadering	11
Speuren naar sporen	12
Aardsterren in de duinen van Walcheren	14
Parnassia, een zeldzame schoonheid	16
Wat altijd weer boeit....	20
Het Zandvoort	24
Activiteiten	27
-Even napraten...	27
-Vrij wandelen	27
-Plantenwerkgroep	28
-Algemene afdelingsexcursies	30
-Zeeuwse paddenstoelenwerkgroep	32
-Gewestelijke excursie 't Merkske	32
Oproep voor strandwerkgroep	34
Excursie visserijmuseum	34
WIJZINGSVOORSTELLEN STATUTEN	35
Colofon	kaft

CONVERSIONS

reclameproducten

Gildeweg 31 4383 NJ Vlissingen Tel : 0118 41 71 70 Fax: 0118 41 77 76

www.conversions.nl

Verenigingsnieuws

Van de secretaris :

Nieuwjaarsreceptie/Statuten:

Op zaterdag 14 januari vond traditiegetrouw onze **nieuwjaarsreceptie** plaats. Ongeveer 27 leden waren weer aanwezig. Ze werden verwend met smouters en drie soorten erwtensoep! Hulde aan de organisatie en natuurlijk ook aan de bereiders van al dat heerlijk! Naast gezellig samenzijn was er ook nog tijd voor een mooie wandeling onder leiding van Henk Mandemaker in Oranjezon.

Er was geen tijd voor een quiz omdat, naast een algemeen welkomstpraatje van onze voorzitter, er ook nog een belangrijk punt behandeld moest worden, namelijk de **statuten**. Frits Kruse heeft zich de afgelopen maanden in het zweet gewerkt om deze op tijd in orde te krijgen. Tijdens een speciaal voor dat doel georganiseerde vergadering had het bestuur zich vóór deze bijeenkomst over de inhoud gebogen, waarna deze nu aan de leden voorgelegd kon worden. Deze nieuwjaarsreceptie was hiervoor een goede gelegenheid. In de vorige Composiet was al aangekondigd dat tijdens de nieuwjaarsreceptie de statuten besproken zouden worden. De leden die zich voor de nieuwjaarsreceptie hadden aangemeld, hadden deze statuten een paar dagen van te voren ontvangen, met het verzoek deze door te lezen. Tijdens de nieuwjaarsreceptie vond een aantal leden dat de procedure anders moest. Na overleg is er toen besloten, dat alle leden de statuten zouden ontvangen per mail of per post, met het verzoek deze te lezen en eventueel commentaar vóór 24 februari door te geven aan de secretaris. De rest van de brief kent u want, als het goed is, heeft u deze ook gekregen. Tot op heden zijn er diverse reacties binnen gekomen, waarvan het merendeel positief. We houden u uiteraard op de hoogte over het verloop van dit onderwerp.

Lokatie jaarvergadering/MICMEC:

Eind vorig jaar kregen we te horen dat ook het MICMEC in Vlissingen stopt vanwege bezuinigingen. Dit betekent dat, behalve een verlies aan natuuronderwijs, ook wij voor onze jaarvergadering moeten uitwijken naar een andere locatie. Dit is het nieuwe dorps huis in Grijskerke geworden in het nieuwbouw wijkje Nimmerdor. Adres: Bakkersland 29 A

Let op: Op de website staat nog het oude dorps huis vermeld met een ander (verkeerd) adres! Route: Vanaf Grijskerke, gezien richting Oostkapelle, als u na het einde bebouwde kom bord de eerste weg rechts neemt, aan het eind weer rechts en dan bijna aan het eind van die weg ziet u aan de linkerkant het grote gebouw; dit is het dorps huis.

Jaarverslag vereniging 2011:

-Afdeling:

Deze telde, op 31 december 2011, 140 leden, 10 huisgenootleden en 4 ereleden. Totaal 154 leden en 7 donateurs.

-Bestuur :

De huidige samenstelling van het bestuur is als volgt:

	Aanvang	Aftredend
Ria Verhagen, Voorzitter	2004	2014
Peter Sneltjes, Secretaris	2008	2013
Michiel Kruit , Penningmeester	2008	2013
Leden-administratie	vacant	
Natuurhistorisch coördinator	vacant	
Natuurbeschermingssecretariaat	vacant	

-In de loop van 2011 zijn door het vertrek van Jo Clarijs de functies van natuurhistorisch coördinator en natuurbeschermingssecretaris vacant gekomen. Deze zijn tijdelijk ingevuld door resp. Gerard Brand en Ria Verhagen. Daarnaast is in 2011 een besluit genomen om de ledenadministratie door een extra bestuurder te laten uitvoeren. Adri de Munck is bereid gevonden deze taak op zich te nemen. Voor alle drie de genoemde functies zijn de genoemde personen bereid deze in de komende jaren voort te zetten. Hiervoor zal in de komende jaarvergadering (14/3/2012) een voorstel tot benoeming worden ingediend.

-In 2011 heeft het bestuur 6 keer vergaderd. Cristien Labruijere was notuliste.

Nieuwjaarsbijeenkoms t:

-Deze vond plaats op zaterdag 15 januari 2011 en werd bezocht door 31 leden.

Nieuwe ledenavond :

-Dit jaar vond geen nieuwe ledenavond plaats.

De Composiet:

-Ineke en Merijn Vermast verzorgden de redactie tot de zomer van 2011. Daarna hebben Jos de Jong en Gerard Brand het overgenomen. ADZ nam de reproductie voor zijn rekening.

-De verzending was ook in handen van Ineke en Merijn Vermast tot de zomer. Vervolgens namen bovengenoemde personen dit over.

-De Composiet is in 2011 vier keer verschenen.

Public relations :

-De PR richting de diverse media werd verzorgd door Henk Remijn (paddenoverzetactie) en Jo Clarijs bij de vogelexcursie in Westkapelle.

-Er is een informatiefolder over onze vereniging. Deze wordt bij activiteiten aan belangstellenden uitgedeeld. Verder hebben we in mei met een promotiekraam op het Lentefeest gestaan. Dit werd georganiseerd door Staatsbosbeheer.

Website:

-De website van onze afdeling ziet er goed uit. Deze site is met veel zorg samengesteld en wordt onderhouden door Hannie Joziassie. Jo Clarijs heeft in 2011 samen met haar de website verbeterd. Het adres is nu : www.knnv.nl/walcheren .

De leesmap:

-De leesmap werd samengesteld door Marijke Wesseling en circuleerde langs zo'n 12 adressen.

Paddenoverzetactie Hoogduin Duinvliet:

-Voor de 18e keer op rij is er weer een padden-overzetactie georganiseerd tussen de buitenplaatsen Duinvliet en Hoogduin. In 2011 zijn er in totaal 155 padden overgezet. Het resultaat is een stuk hoger aan dat van 2010. De vanginstallatie is opgezet op 28 februari met een aantal vrijwilligers. Op 14 april is het gaas weer weggehaald met hulp van enkele vrijwilligers. Corrie van der Hart, Ad Karelse, Jo Clarijs, Hans en Maaike Boomstra, Wilma van Rooijen en Henk Remijn hebben om toerbeurt de padden overgezet.

Documentatie/archief:

-Het archief is eind 2011 door Frits Kruse uitgezocht en opgeruimd. Door het opdoeken van het Mic in Middelburg hebben we geen archief-ruimte meer. Verder werd eind 2011 bekend dat ook het MICMEC in Vlissingen ophoudt te bestaan.

-Bestuursstukken en andere belangrijke documenten zijn onderge-

bracht in het Zeeuws Archief te Middelburg.

Haringvreter:

-Vanaf begin mei tot en met eind september werden er elke woensdagmiddag excursies naar de Haringvreter georganiseerd.

Peter Sneltjes secretaris

Van de Penningmeester

Toelichting :

1. Bij gemaakte kosten in 2011 :

-Met een kraam hebben wij diverse malen deel genomen aan een markt. Hiervoor zijn extra kosten gemaakt. Omdat het bedrag voor software niet is gebruikt, is het verlies beperkt gebleven. Deze posten staat onder bestuurs- en administratie kosten.

2. Bij begroting voor 2012 :

-Een onbekend bedrag is nodig voor de wijziging van de statuten.

-Wij willen meer bekendheid geven aan de KNNV. Dit zal de uitgaven doen toenemen.

-De landelijke afdracht blijft stijgen, die is voor 2012 al 19.25 euro.

Hiervoor krijgt U wel 6 x per jaar het blad Natura.

-Wij gaan de Composiet in kleur uitbrengen. De verzendkosten gaan drastisch omlaag omdat leden bereid zijn gevonden in Walcheren de Composiet rondbrengen. Waarvoor hulde! Al met al misschien toch een geringe kostenverhoging.

3. Contributie :

Al deze zaken overziend, lijkt het ons redelijk om op de jaarvergadering (14 maart a.s.) het volgende voor te stellen :

-Contributie voor leden in 2013 te verhogen tot 27,50 euro p/jr .

-Contributie voor huisgenoten te verhogen tot 12,50 euro p/jr.

(ook voor de huisgenoten dragen we landelijk al 7 euro af).

-Kosten donateurschap gelijkstellen met contributie huisgenoten.

Michiel A.W. Kruit, penningmeester

Financieel jaarverslag 2011 en begroting 2012.

Exploitatierekening 2011 en begroting 2012

	Exploitatierekening 2011	Begroting 2011	Begroting 2012
Baten			
Contributies			
<i>Leden</i>	3.425,00	3.375,00	3.300,00
<i>Huisgenoten</i>	110,00	110,00	150,00
<i>Donateurs</i>	25,00	17,00	25,00
Giften	132,25	150,00	120,00
Advertentie inkomsten	465,00	390,00	390,00
Excursies Haringvreter	0,00	25,00	50,00
Rente	117,62	150,00	150,00
Totale baten	4.274,87	4.217,00	4.185,00
Lasten			
Afdracht landelijke KNNV	2.742,00	2.467,00	2.500,00
Kosten Composiet	1.083,73	1.000,00	1.085,00
Activiteiten & Lezingen	67,71	200,00	200,00
Contributies en Donaties 3den	69,75	100,00	100,00
Bestuurs/administratie kosten	375,67	250,00	300,00
Plantenwerkgroep	0,00		
Reservering Software	200,00		
Totale lasten	4.338,86	4.217,00	4.185,00
Voor / Nadelig saldo	- 63,99	0,00	0,00

	Exploitatierel- kening 2011	Begroting 2011	Begroting 2012
Balans per 31/12/2011			
Activa			
Liquide middelen:			
Post- en kapitaalreke- ning	1560,98		
Spaarrekening	4438,99		
Contributie 2011 te ontvangen	100,00		
	6.099,97		
Totaal Activa			6.099,97
Passiva			
Vermogen 31 decem- ber 2010	5.263,96		
nadelig saldo 2011	-63,99		
Vermogen 31 decem- ber 2011			5.199,97
Contributie 2012			900,00
Nog te betalen over 2011			0,00
Totaal passiva			6.099,97

Van de redactie

De Composiet in kleur!

De eerste druk in (gedeeltelijk) kleur! Het is financieel gelukt, vooral dankzij de vele leden die bereid zijn om de Composiet in Walcheren rond te brengen. Dit bespaart veel verzendkosten, zodat de duurdere kleurendruk hieruit “betaald” kan worden. Ook hebben we eens kritisch gekeken naar de verzending van het blad naar allerlei verenigingen en instellingen buiten Walcheren. In veel gevallen kon volstaan worden met het digitaal opsturen van de Composiet, zodat ook hiermee kosten zijn bespaard. Ik hoop dat u de kleurendruk (en ook de inhoud natuurlijk) van het blad kunt waarderen.

Artikelen:

In dit nummer zijn relatief nogal veel artikelen over uiteenlopende natuuronderwerpen opgenomen. Er zijn een paar vaste rubrieken bij zoals “Wat altijd weer boeit...”, “Het Zandvoort” en “Speuren naar sporen”. De overige artikelen wil ik zoveel mogelijk afstemmen op het seizoen waarin de Composiet verschijnt. Dat is echter niet altijd mogelijk. Zoals bij de Parnassia, waar in augustus van te genieten valt. Het artikel moest in twee delen vanwege de omvang en dan is plaatsing van deel 1 nu wel wenselijk. Als u voor het volgende mei nummer kopij heeft voor het zomerseizoen, dan past dat daar prima in. Insecten/vlinders misschien?

Oproep:

In de vorige Composiet heb ik al gevraagd of leden foto's voor de Composiet willen opsturen. Hannie Joziasse heeft hier al enthousiast op gereageerd! Het is natuurlijk moeilijk voor u om vast te stellen welke foto's geschikt zijn hiervoor. Daarom wil ik u de vraag anders voorleggen: Wie is bereid om foto's voor de Composiet beschikbaar te stellen? Wilt u dan dit per email aan mij laten weten? Het zou ook fijn zijn als u dan kunt aangeven over welke onderwerpen u foto's beschikbaar heeft. Ik kan zodoende bij de samenstelling van de Composiet eventueel een beroep op u doen.

De redactie

Overige jaarverslagen

•*Jaarverslag 2011: Vrije wandeling 1e maandag van de maand.*

In 2011 werd er tien maal een wandeling gemaakt door verschillende gebieden op Walcheren. De opkomst was goed en varieerde tussen de 10 en 25 mensen.

Een van de doelstellingen van de maandagwandelingen is om nieuwe paden en natuurgebieden te ontdekken. Zo waren er in 2011 twee wandelingen over de paden langs Watergangen. Verder stonden Oranjezon, de Manteling, Rammekens, Nollebos, Veerse bos, Ter Hooge, Valkenisse en de Schotsman op het programma.

Het leuke van deze wandelingen is dat iedereen onderweg vertelt wat hij/zij weet, ziet of kwijt wil. Zoals Wim Rauwe het zo mooi weet te zeggen: “Iedereen praat met elkaar over datgene wat je belangrijk vindt.” Het sociale aspect is dan ook hoog en al lopende wordt veel natuurkennis gedeeld door de doorgewinterde KNNV’ers. Als slot van de wandeling was er steeds de gezellige nazit met koffie, thee, koek [en de kerstboom.] De organisatie was t/m september in handen van Bram en Ineke Willeboordse en Hilda van Langevelde. De november en december wandelingen werden georganiseerd door Riet en Wim Rauwe en Liesbeth de Bokx.

Ineke en Bram Willeboordse

•*Jaarverslag Plantenwerkgroep Walcheren over 2011*

Het jaar 2011 begon na een natte maand januari met een droog en vrij zonnig voorjaar. Dus dit keer geen problemen met de “Stinzen-planten”, in tegendeel: tijdens de eerste 3 excursies hebben we al gewoon geïnventariseerd. De excursie-opkomst was iets beter dan vorig jaar, maar alle eerder vermelde euvelen door de leeftijds-samenstelling van de leden werkten nog onverminderd door. De gemiddelde opkomst is naar schatting 50% geweest van het aantal van 17 leden.

Alle geplande excursies zijn doorgegaan, alleen de dagexcursie naar de Haringvreter werd op verzoek van SBB verplaatst. Door de verplaatsing en het tijdsgebrek van sommige leden was de opkomst slechts 4 werkgroepsleden en 1 boswachter.

Behalve op de eerste “Open” excursie en de excursie naar Eikenoord hebben we op alle andere “Open”excursies gezelschap gekregen van enkele afdelingsleden.

De 18 geplande excursies hadden de volgende verdeling: 3 “Stinzenplanten” excursies, 11 plantenexcursies, 3 paddenstoelen-excursies en 1 korstmossen-excursie.

Op verzoek van SBB heeft ondergetekende met nog drie andere werkgroepsleden Fort Rammekens onderzocht op korstmossen en mossen. (2 excursies). Aan verder onderzoek naar verspreiding van Heemst op Walcheren is ondergetekende door omstandigheden niet meer toegekomen.

De gegevens voor FLORON zijn begin week 2-2012 aan Justus van den Berg toegezonden.

Deelnemers van de gidsencursus heb ik behalve op de excursie naar Ipenoord niet gezien, voor het jaar 2012 heeft zich echter 1 persoon aangemeld.

Rest nog te vermelden dat ik begin 2011 het deel van het archief van Roelof Bijl, dat over Walcheren gaat, van Wim van Wijngaarden kreeg en eind van het jaar ook alle streeplijsten die in het afdelingsarchief zaten van Frits Kruse. Dit gevoegd bij de hoeveelheid documenten die ik al eerder uit de bestanden van Roelof kreeg, hebben we voldoende gegevens om later eventueel (als we ons vervelen) te gebruiken voor overzichten en gegevensinvoer.

Oostkapelle, 25 januari 2012, Jo Clarijs, Coördinator

•*Jaarverslag algemene afdelingsexcursies*

Doordat Jo Clarijs als natuurhistorisch coördinator gestopt is, is er geen jaarverslag opgemaakt. In het algemeen kan worden vastgesteld dat er in 2011 ongeveer 30 excursies zijn gehouden, meestal onder leiding van Jo Clarijs en Henk Mandemaker. Ook Henk Remijn heeft enkele malen de begeleiding verzorgd van de paddenstoelenexcursies.

Landschapsvorming van kust en duinen Walcheren

Foto's beschikbaar gesteld door Anton van Haperen

UITNODIGING voor de Jaarvergadering 2012

op Woensdag 14 maart 2012

In het Dorpshuis Grijskerke, Bakkersland 29A (Nimmerdor)
(route: zie bestuursmededelingen)

Aanvang: 19.30 uur

Agenda :

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Notulen jaarvergadering 2011
4. Jaarverslag secretaris
5. Benoeming nieuwe bestuursleden
6. Financieel overzicht 2011 en begroting 2012
7. Verslag kascommissie
8. Benoeming kascommissie 2012
9. Verslagen van de diverse werkgroepen
10. Verslag van de vertegenwoordigende vergadering
11. Benoeming afgevaardigde vertegenwoordigende vergadering 2012
12. Benoeming afgevaardigden voor de ledenvergadering van de ZMF
13. Vaststelling nieuwe statuten
14. Rondvraag
15. Sluiting

20.30 uur: Pauze met koffie, thee of sap

20.45 – ca. 22.30 uur: Lezing over de geologie en de plantengroei in het duin- en kustlandschap Walcheren door Anton van Haperen

In de vorige Compositie is hier al aandacht aan besteed (De andere kant van de duinen). Vragen zoals : waarom is hier op Walcheren een zandkust en waar komt dat zand vandaan, zullen ter sprake komen. De lezing zal op 17 maart een vervolg krijgen met een excursie naar de duinen (zie activiteitenprogramma). Van harte aanbevolen!

Speuren naar sporen: Haas en konijn

Als je geen sporen kunt lezen... Nou dan is er natuurlijk niets aan de hand. Er zijn hele volksstammen die geen verschil zien tussen een honden- dan wel een kattenspoor. Toch is het eenvoudig, zoals ik u t.z.t. zal vertellen. Veel lastiger kan het onderscheid zijn tussen die van een haas en een konijn. Dat ondervond ik half februari. In de ruim vijf jaar dat ik hier nu in het buitengebied van Oostkapelle woon, zag ik op mijn terrein nooit een haas of konijn. Wie schetst mijn verbazing toen ik rond 10 februari in de dikke sneeuwlaag, die alles bedekte, talrijke sporen zag. Katten ontbraken niet op het appel en vogelpoten waren al helemaal niet zeldzaam. Fazanten, meeuwen, kauwen, merels en een waterhoen. Dat verbaasde me niets. Opeens viel m'n natuuroog echter op het karakteristieke spoor van een haas. Of was het een konijn? Deze beide knaagdieren plaatsen n.l. hun beide voorpoten vooruit en recht achter elkaar. De beide prenten staan in één lijn. Daarna worden de achterpoten in één sprong ervoor geplaatst. Je kunt het thuis oefenen: linkerbeen, rechterbeen en dan "hup" beide benen naast elkaar ervoor geplaatst. Iets voor "meer bewegen voor ouderen?". De sporen in de tuin waren heel duidelijk. Had hier een haas gelopen? Wellicht via de bevroren sloot in mijn tuin beland?. Wie zal het zeggen. Er waren echter ook kleinere sporen, die haast niet van een haas konden zijn. Konijn dus maar. Maar waar waren die dan vandaan gekomen? Of had ik te doen met een vertekend beeld als gevolg van de rulle sneeuw? Zo'n dikke laag is niet bepaald gunstig om sporen te lezen. Liever hebben we te doen met zg. spoor-sneeuw: Een dun laagje van pakweg een vinger dik, waarin de prenten scherp staan afgetekend. Sporen van konijnen tref je, zeker in het buitenduin, regelmatig aan wanneer het zand mooi is weggeblazen. Ook bij afgeplagde stukken is dat zo.

Hazen en konijnen laten evenwel ook andere sporen achter: keutels b.v. Die laat een haas vallen waar het hem uitkomt. Ze kiezen geen speciale plaats uit. Ze laten zich dan ook nooit zindelijk maken. Konijnen doen het evenwel altijd op een grote hoop. Het zijn holbewoners en het spreekwoord zegt niet voor niets dat het een slecht jong is dat zijn eigen nest bevuilt. Ze gaan dus naar buiten en kiezen een geschikte plek uit. Hier ziet u dan tientallen keuteltjes dicht tegen elkaar. Een typische

konijnenlatrine.

Konijnen laten, vooral in de winter, ook vraatsporen na. Ligt er ergens snoeihout, dan zijn ze er als de konijnen bij om zich tegoed te doen aan de sappige schors. In boomgaarden met jonge aanplant zijn het vaak de hazen, die staande op hun achterpoten, hun schadelijk werk verrichten. In strenge winters zien we dit ook in het bos bij kardinaalsmuts en jonge esdoorn. Of het hazen dan wel konijnen betreft is alleen uit de hoogte van de vraat af te leiden. De dieren vreten dwars op de schors, ook al lijkt dat niet zo. Wie het vraatbeeld van dichtbij bekijkt, denkt al gauw dat er zich in de bovenkaak vier snijtanden bevinden. Dat is evenwel schijn die bedriegt. Deze vraatsporen worden veroorzaakt door de aanwezigheid van een verticale groef in de bovenste snijtanden. Goed kijken dus...

Toe we nog “op de boer “in Twente woonden hadden we een overbuurman die uiterst bedreven was in het vangen van konijnen die onder een dikke sneeuwlaag zaten. Hij volgde het spoor tot hun schuilplaats en wist ze met een snelle greep te bemachtigen.

Behalve uitwerpselen laten konijnen ook urinesporen achter. Aan de kleur is soms te zien wat ze gegeten hadden. De urine is soms geel, oranje of rood. Neen, een grasgroene plas zag ik nooit, hoewel ze dit toch het meeste eten. In de duinen is dat jonge helm. De taaie sprieten worden keurig afgesneden en een scherp snijvlak is het resultaat. Waar nog veel konijnen zijn, kun je ook botjes, onderkaken en niet zelden complete schedeltjes vinden, Graafgaten vind je vooral waar zich veel jonge dieren ophouden. Graven moeten ook zij leren. Staat de helm of het duinriet hoog, dan zijn voor de scherpe waarnemer tunnels te ontdekken, waardoor ze zich ongezien weten te verplaatsen. Opvallender zijn de plukken haar die met name in het voorjaar opvallen. De dieren hebben het voorjaar in de bol en de rammeltijd is daar. Bij gevechten dan wel het liefdesspel worden haarplukken uitgetrokken. Hazenhaar herkent u aan de zwarte punten. Zijn de bolletjes wit, dan moet u bij het vrouwtjeskonijn zijn. Ze wordt door haar minnaar van achteren beetgepakt, waarbij het witte haar soms om de oren vliegt.

Voor u het groen en geel voor de ogen wordt ga ik eindigen. Wie sporen kan lezen, ziet de kennis van de natuur groeien. Mocht het nog een keertje gaan sneeuwen, dan meteen op pad. Ver hoeft een mens niet

te gaan. In iedere wat royaal gebouwde villawijk met voldoende groen, valt veel te genieten. Trek evenwel omtrent de aantallen dieren niet te gauw verkeerde conclusies. Denk daar nog maar eens over na.....

Richard Struijk

AARDSTERREN IN DE DUINEN VAN WALCHEREN

twee nieuwe soorten; Tepelaardster en Gewimperde aardster

Tepelaardster (*Geastrum corollinum*)

Gewimperde aardster (*Geastrum fimbriatum*)

De afgelopen jaren zijn de paddenstoelen in Zeeland intensief geïnventariseerd. Stichting Het Zeeuwse Landschap is voornemens om van alle verzamelde gegevens een boek uit te geven in de serie flora / fauna Zeelandica. Bepaalde groepen en soorten paddenstoelen spreken je hierbij meer aan dan andere. Vooral aardsterren roepen bij veel mensen verbazing en verwondering op bij het zien van zo'n schoonheid en vormgeving van het vruchtlichaam van de paddenstoelen. Verbazing ook dat zo'n vorm in z'n geheel een paddenstoel is. Ook voor mij geldt, dat het vinden van een aardster altijd een feest is. In het verleden heb ik al eens over diverse aardsterren geschreven in de Composiet. Diverse terreinen kwamen toen aan bod met de soorten die er gevonden kunnen worden. [Composiet 40e jaargang nr 5 december 2006 blz 16 t/m 19].

En we hebben er nu twee nieuwe soorten bij!

Tijdens de werkweek van de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV) werd zowel in Oranjezon als in de binnenduinrand bij Klein Valkenisse in oktober 2010 de gewimperde aardster [*Geastrum fimbriatum*] gevonden. Volgens de verspreidingsatlas van de NMV (www.verspreidingsatlas.nl/paddenstoelen) zijn deze in Westenschouwen en

in Zeeuws Vlaanderen al eens eerder gemeld. Voor Walcheren, volgens diezelfde verspreidingsatlas, een nieuwe soort. Hoewel W.D.J. Kuijs in zijn paddenstoelenrapportage over Walcheren de soort uit 1993 vermeld voor de buitenplaats Berkenbos.

Kritische beschouwing en microscopische determinatie van het in het verleden gevonden Walcherse materiaal leidde er altijd toe dat het toch de gekraagde aardster [*Geastrum triplex*] was, die gevonden werd. Onder de microscoop zijn de sporen van de gewimperde aardster gemiddeld één μ (mu) kleiner dan bij de gekraagde aardster. Verse jonge exemplaren van de gekraagde aardster tonen wel enige gelijkenis met de gewimperde. Hier ontstaat dan ook de verwarring tussen beide soorten. Bij het rijpen van de vruchtlichamen van de gekraagde aardster scheurt de binnenkant van de slippen open en blijft als een soort kraag rond het bolletje staan. Hier heeft de gekraagde zijn naam aan te danken. Bij de gewimperde blijven de slippen intact en krullen de slippen min of meer naar beneden.

De andere aardster vond ik op 7 december 2011 in de duinen van Oranjezon. Samen met Willy [m'n vrouw] liepen we een rondje Oranjezon, de lange route richting Vrouwenpolder. Gezien de tijd van het jaar was het 'scoren' van paddenstoelen niet echt meer aan de orde. Maar ja, je weet maar nooit. Nachtvorst of andere winterse 'ellende' hadden we nog niet gehad. En allerlei stuifzwammetjes kun je nog laat in het najaar tot laat in de winter vinden. Langs het pad had ik al eens kleine aardsterretjes [*Geastrum minimum*] gevonden en daar was m'n focus min of meer op gericht. Pas op het verste punt van de route ter hoogte van camping "De Zandput" vond ik de eerste aardsterretjes. Gelijk een mooie groeiplaats van zo'n 25 stuks bij elkaar op nog geen vierkante meter. Nadere beschouwing leerde mij dat het geen kleine aardsterren waren, maar een andere soort met een geplooid en gevoorde mondopening. Enkele exemplaren nam ik mee voor studie thuis. En daar kwam de verrassing. Ik had twee verschillende soorten gevonden. De ruwe aardster [*Geastrum campestre*] ook een zeldzame, maar op diverse plekken op Walcheren al eens meer gevonden. De andere waren tepelaardsterren [*Geastrum corrolinum*]. Yes!!!! Wederom een nieuwe soort voor Walcheren! En zelfs voor Zeeland.

Ook bij de tepelaardster moeten we bedacht zijn op een dubbelganger. De bloemaardster [*Geastrum floriforme*] lijkt er verrekte veel op. Sporemaat gaf, samen met enkele andere minieme macroscopische verschillen, echter uitsluitend dat we toch echt de tepelaardster hadden gevonden. Een ander aardig verschijnsel bij de tepelaardster is dat de slippen sterk hygroscopisch zijn. Bij opdrogen van het vruchtlichaam krullen de slippen geheel terug over het bolletje en is de gelijkenis met een aardster ver te zoeken.

Wie vindt de volgende nieuwe soort voor Walcheren?

De aardsterren zijn opgenomen in mijn herbarium en zullen t.z.t. overgedragen worden aan het Nationaal Herbarium Nederland te Leiden.

Henk Remijn Poolsterstraat 14 4356 BT Oostkapelle

Parnassia; een zeldzame schoonheid

Het moet voor de oorlog geweest zijn dat ik oog in oog stond met een bordje waarop “Parnassiapark” stond. Ik kende uiteraard de bloem helemaal niet, maar de naam deed me wat. Ik herinner me dat het een parkje was met allerlei duinplanten. Parnassia was er echter beslist niet bij. Daarvoor was het veel te droog. Ook in het achterliggende duinterrein, dat eigendom was van de Bouw- en exploitatiemaatschappij “Bergen aan Zee” heb ik de plant nooit gevonden. Duinriet stond er in die dagen wel al volop en dan weet je het wel. Hier en daar stond ook een villaatje met de naam aanduiding “Parnassia”.

Toen ik in 1961 voor het eerst van mijn leven op Walcheren kwam om daar enkele jaren te werken en rond te struinen, had ik het gauw gezien. Parnassia stond hier zeker niet. Wel trof ik enkele orchideeën aan – restanten van een rijker verleden – en op een plaats vlak langs het oude kanaal (in Oranjezon) zelfs rondbladig wintergroen. Dit fraaie plantje is later verdwenen. Misschien door het mechanisch schonen van het kanaal en de oevers. Ik kan me niet herinneren hier in Walcheren een fraai huis gezien te hebben dat de naam van dit zeldzaam geworden plantje (Parnassia) droeg. (Maar) het aantal natuurliefhebbers was toen nog klein en de plaatsen waar Parnassia palustris(-moeras) kon gedijen minimaal.

De achter ons liggende tien jaar brachten grote veranderingen in het waterwingebied Oranjezon. De waterwinning werd stopgezet, een kanaal richting Vrouwenpolder werd gedempt en enkele vochtige valleien kregen een opknopbeurt. Hierbij werd de vegetatie verwijderd en de grond afgegraven, zodat het grondwater binnen wortelbereik kwam van de eventuele nieuwkomers. En deze kwamen! Winterbitterlingen, met vaak gesloten gele bloempjes, doken op. Kleine bloempjes zoals krielparnassia kwamen tot nieuw leven. Ook Parentucellia visco – kleverige ogentroost – verscheen massaal. Leuke planten, daar niet van, maar Parnassia ??? De beheerders hadden het erover, en ook bij de amateurs steeg de spanning. Maar enkele jaren geleden verscheen zowaar de eerste fraai witbloeiende plant! Parnassia. Juist in een duinvallei waar ik het niet had verwacht. Tenminste, niet zo snel. Wie richting Vrouwenpolder wandelt, heeft een raster aan de rechterhand. Na het “Munniken-dijkje”, dat binnenstromend zeewater de weg moet versperren, ligt de grote vallei schuin voor ons. Hoewel hier van een fraaie ontwikkeling sprake was, liet de Parnassia hier verstek gaan. Een eindje verderop ligt een tweede vochtige vallei. De betonweg voert er rakelings langs. Vlak tegen het raster aan staan zelfs orchideeën en wie er de komende nazomer gaat kijken gelooft zijn of haar ogen niet. Deze dan maar even uitwrijven, want het is de moeite waard. Honderden, ja duizenden witte bloempjes op tamelijk lange stelen sieren de vallei. Parnassia. Ik zie dit als één van de grootste successen van de stichting “Het Zeeuwse Landschap”. Het is deze vallei die daarvan getuigt. Meer dan de lange grote vallei die zich achter het duin bevindt. Ik had in eerste instantie het omgekeerde gedacht. Wellicht speelt de ontwikkeling van de valleien in het verleden een bepaalde rol. De kleine vallei zal later ontstaan zijn dan de grotere die meer zuidoostelijk is gelegen. Hierdoor liep ook het kanaal richting Vrouwenpolder. Een vergelijk met het bekende Doornald – richting Oostkapelle – dringt zich aan ons op. Landschappelijk wint deze het ontegenzeggelijk van de andere valleien. De constant met schoon water gevulde bomkraters vormen trekpleisters voor amfibieën, vogels, enz. Een paar jaar geleden zagen we hier de eerste Parnassia’s. De ontwikkeling ging evenwel heel snel. In 2010 stond vrijwel de hele vallei vol. Met name de zuidwestelijke rand trok de aandacht. Vanaf het verharde pad kon je ze van dichtbij bewonderen. Absoluut uniek.

Helaas kan nu gesproken worden van een sterke terugval. Neen, ik laat me niet verleiden tot het trekken van conclusies, laat staan van het uitspreken van een oordeel. Zeker is wel, dat de Parnassia slecht tegen inundatie kan. De vallei moet niet te lang onder water komen staan in de winter bijvoorbeeld. In de vallei zijn nog steeds exemplaren, maar mondjesmaat in vergelijking met voorgaand jaar. Het blijft afwachten. We moeten daarbij niet uit het oog verliezen dat deze voornoemde vlakten er wel natuurlijk uitzien, maar het in feite niet zijn. Waren het in een ver verleden wind en (zee)water die het profiel bepaalden en de hoogte t.o.v. het grondwater, nu is het de bulldozermachinist die dit bepaalt in overleg en in opdracht van de beheerders. Een halve eeuw geleden kwam ik op Walcheren wonen en werken. Daarvoor trok ik, al dan niet vergezeld van mijn leerlingen, door de Terschellingerduinen, de Noordsvaarder, de Kroonspolders en de natte valleien tussen Paal drie en zes. Dat was pas natuur(lijk)! Wie nu probeert in mijn voetstapen te treden zal het erg lastig krijgen. De vegetatie zal belemmerend werken en ook hier heeft de mens ingegrepen. Om dichtgroeien te voorkomen. De nieuwe Parnassiavalleien in Oranjezon weten er alles van. Duindoorn en kruipwil blijken eveneens pioniers die hun kans schoon zagen toen hoger opgaand struweel zoals meidoorn, vlier, braam en lijsterbes waren verwijderd. Zo blijft een mens bezig. Natuur beheeren of tuinieren? Wie het weet mag het zeggen. Moeder natuur laat zich niet dwingen. “Zij gaat haar ongekende gang met donk’re majesteit “om een regel uit het liedboek der kerken te citeren. Wel boeiend maar soms teleurstellend. Voorlopig roep ik u op elk jaar in de tweede helft van de zomer eens naar Oranjezon te gaan kijken en te genieten van de Parnassia. Misschien komen onze nazaten op kaarten van het gebied nog eens de naam “Parnassiaduin” tegen. Wellicht zullen ze dan tevergeefs zoeken naar de roomwitte bloempjes zoals ik ze zag in mijn jeugd in de duinen van Bergen aan zee. In het volgende nummer van de Composiet wil ik u nog iets meer vertellen over de Parnassia.

Richard Struijk

Wespenkoninginnen

Vespula germanica

Wespen werksters

Vespula vulgaris

Vespula germanica

Foto's gemaakt door : Albert de Wilde Koudekerke

Wat altijd weer boeit.....

De achter ons liggende maanden brachten zowel voorjaarsweer als diep-vriesskou. Daar we 20 december naar Kalimantan (Borneo) vlogen en pas 29 januari uit Tasmanië terugkeerden, miste ik het beste deel van de winter. De echte koude moest nog komen. Toch is het maar de vraag of moeder natuur hier ook zo tegenaan gekeken heeft. De zeer koude nachten en de felle zonnestraling overdag stonden garant voor het fenomeen “vorstribbels”. In de rubriek “Speuren naar sporen “zouden deze een eerste plaats kunnen krijgen. Je moet daardoor in een wat ouder bos zijn, want hoe dikker de schors hoe groter de gevolgen. We praten dan nu over de felle zonnestraling overdag en de sterke afkoeling ‘s nachts. Onder invloed van de warmte zet het materiaal, in dit geval de schors, uit. De koude veroorzaakt krimpver-schijnselen. Je krijgt dan een situatie net als bij het buigen van een stuk me-taal. Door dit enige malen dicht en open te buigen knapt het op den duur. Nu is het niet zo erg dat dikke eiken en beuken vertikaal barsten, maar vorstribbels zijn vaak heel duidelijk te zien. In het Oranjebos weet ik een eik te staan die een dergelijke beschadiging vertoont. Dus niet door mensen-hand veroorzaakt, maar door grote verschillen in temperatuur. Van echte schade is geen sprake, maar je zou kunnen spreken van schoonheidsfoutjes. Dergelijke verschijnselen trekken onze aandacht en blijven boeien. Het proces zou je gerust statisch kunnen noemen. De veranderingen zijn dui-delijk zichtbaar, maar niet zo dat je roept: “Kijk nu eens”.

Boven het volgende zou ik best kunnen schrijven: “Een insluiper in huis”. Achter in m'n tuin, in de slootkant zagezegd, had ik een wespennest ontdekt. Ik heb er eerder over geschreven. Alledaags maar boeiend. Half november vlogen er geen wespen meer uit ten teken dat het volk is uitge-storven. Ik heb wel eens dergelijke nesten gezien, waar een maand later nog leven zichtbaar was. Veel hangt af van het weer en de hoeveelheid nectar die voorradig is. Een wesp heeft af en toe suikerwater nodig voor nieuwe energie. Ook koude nachten doen er veel sneuvelen. Geen ramp, want zo is het wespenleven. Ik keek dan ook niet verbaasd toen ik half november een wespinkoningin in huis aantrof. Je herkent ze aan de grootte. Let op het lange achterlijf; een kenmerk dat ze met de bijenkoningin gemeen heeft. De wespinkoningin overwintert als volwassen insect (het imago) op een beschutte plaats. Die wordt zowel binnen als

buiten gevonden. Houtstapels zijn favoriet, maar ook een stuk loslatende schors trekt de aandacht. Daar kun je mooi achter kruipen. In lege nestkastjes is het ook goed toeven, mits er niet teveel spinrag in zit dat je het leven zuur maakt. Binnenshuis is ook aantrekkelijk. Ruimten om je te verbergen zijn er volop. In de plooien van overgordijnen zit je fantastisch. Helaas weet ook de wesp niet altijd wat goed voor haar is. De dieren komen de winter alleen door in een toestand van volledige rust. Verstijving. Daarvoor is het binnen minder geschikt en veel wesp-koninginnen leggen dan ook helaas het loodje. Toen ik laatst een mooi exemplaar zoemend en brommend tegen een ruit aantrof, haalde ik snel een glas en een stukje papier. Snel over de wesp tegen de ruit gedrukt, papier ertussen en gauw naar buiten. Het leek me wenselijk het dier in het vroegere kippenhok de vrijheid te hergeven. Daar zou je als wesp voor je plezier gaan overwinteren. Wie schetst evenwel mijn verbazing toen ik enkele dagen later opnieuw het karakteristieke gezoem van een wesp hoorde. Ditmaal op m'n studeerkamer. Getraind als ik zo langzamerhand ben, had ik de wesp snel te pakken. Voor ons vertrek naar Indonesia had ik er al verscheidene gevangen en de vrijheid hergeven. Ik dacht erover de wesp te merken. De vraag intrigeerde: Is het dezelfde wesp of betreft het toch een andere? Inmiddels is het februari en ben ik weer thuis. Geen wesp-koningin meer te bekennen. Zijn ze als gevolg van het zachte weer dood gegaan of hebben ze toch kans gezien een veilig heenkomen te vinden vanwaar ze dit voorjaar kunnen gaan zoeken naar een nieuwe nestplaats. Ik begrijp de echte wetenschappers die een potje met verf op hun bureau hebben staan om de dieren een merkteken te geven. Ik ben echter al heel blij wanneer over enkele weken de wesp-koningin weer op zoek kan gaan naar een muizen- of mollengang, waarin ze een klein nestje kan gaan bouwen, dat door de komende generaties werksters wordt uitgebouwd. Insecten, winter en zomer, blijven boeien.

Min of meer regelmatig neem ik van de markt mango's mee wanneer de prijs te betalen is. Een lekkerder vrucht is er m.i. niet. Ze komen doorgaans uit het Caraïbisch gebied. In Indonesia groeien ze ook, maar goedkoop zijn ze daar beslist niet. Op zekere dag reden we vanuit Sintang (op Kalimantan) naar een recreatiegebied aan de voet van de "heilige" berg Kelang. Op de parkeerplaats lagen tientallen kleine mango's

Tijdens een fikse regenbui afgevallen. Toen we terugkwamen verzamelden we er wat voor sap of jam. Zo gebeurde. Eenmaal in het huis van mijn kleindochter aangekomen, die daar bij een ontwikkelingsproject werkzaam is, begon opa de vruchten te schillen. Al gauw had ik er, die een zwarte pit bezaten. Ik probeerde het zwarte eraf te krabben, maar dat lukte niet zo gemakkelijk. Ik schildte onverdroten door tot ik ineens een aantal snuitkevertjes zag lopen. Waar kwamen die nu vandaan? Uit de afgevallen mango's? Ik verhuisde met vergiet en al naar buiten, waar de kevertjes al gauw verdwenen. Ik ving er enkele en deed deze in een filmkokertje. Een bestemming had ik snel gevonden: Leen Moraal van Alterra, met wie ik regelmatig contact heb i.v.m. insectenschade aan bomen en struiken. Misschien zou hij mijn verhaal wel interessant vinden. Eenmaal in Oostkapelle aangekomen bleek het kokertje zoek. Ja, dan heb je de "P" in. Enkele dagen later riep Ank: Ik heb toch nog een kever gevonden! Inderdaad, ze had een filmkokertje onteigend en daar een kettinkje ingedaan. Dat de meeste kevers gauw verdwenen zijn laat zich begrijpen. We hadden er nog ééntje over, maar een dode. Die heb ik toch maar naar Wageningen gestuurd, maar nog geen reactie gekregen. Komt nog wel. Mochten de ontsnapte mangokevertjes het huis hebben kunnen verlaten, dan zullen ze wel van een koude kermis thuisgekomen zijn. En wie op zekere dag een mango koopt weet dus wat hij of zij kan verwachten.

Tenslotte aandacht gevraagd voor de kleine salamander die Ank in een krop witlof aantrof. Bijna was deze in stukjes gesneden. Ik haastte me met de krop en de salamander naar de vijver. Ik maakte een plekje waar ze het de gehele winter wel zou volhouden. Ik had echter buiten de activiteiten van Pluvius gerekend. De vijver steeg zo snel dat ik de krop in veiligheid moest brengen. Bij de laatste controle bleek het salamandertje verdwenen. Misschien beviel de overwinteringsplaats niet en hij ruilde deze om voor een betere. Wie weet ontdek ik hem in mei wel in de vijver, wanneer adem ge-haald moet worden. Dit hoort u t.z.t. Blijf zelf kijken want de natuur blijft boeien.

Richard Struijk

Het Zandvoort.

In het vorige nummer van de Compositie heb ik geschreven dat in de Sint Laurensse weihoek tussen de honderden smienten een Amerikaanse smient was waargenomen. Dat heeft geleid tot een explosief aantal spotters. Uit alle hoeken en gaten van Nederland kwamen de vogelaars opdraven zelfs uit België en Duitsland. Mij was het geluk niet beschooren de vogel te zien te krijgen. Vele malen heb ik over de Zandvoortweg gelopen om een glimp van de Amerikaanse smient op te vangen. Op zaterdagmiddag 5 november heb ik weer een poging ondernomen. Na mijn fiets bij een damhek te hebben geplaatst ben ik verder gaan wandelen. Onderweg kwam ik enkele vogelaars tegen die eveneens op zoek waren naar de Amerikaanse smient. Bij de grote plas gelegen nabij de Buttingseweg zag ik een groot aantal smienten zwemmen. Met mijn kijker zocht ik tussen de vele vogels. Je weet maar nooit! Ik stond er nog maar een paar minuten toen ik opeens de Amerikaanse smient op vrij korte afstand ontdekte. Met mijn telescoop was de vogel prachtig te zien. In tegenstelling tot de Europese smient, die een geel voor- hoofd heeft, heeft de Amerikaanse smient een wit voorhoofd, een brede donkergroene oogband naar achter, en een donkerroze lijf. Vergelijkend met de Europese smient week de kleur duidelijk af. Terwijl ik me verblijdde over het zien van de vogel kwamen een vader met twee zoontjes bij mij staan om eveneens naar de vogels te kijken. Ik maakte hen attent op de bijzondere smient. Ze hadden moeite de eend tussen de alsmaar heen en weer zwemmende smienten te ontdekken, maar met behulp van de telescoop konden ze de vogel prachtig zien. Ruim een maand later, op twaalf december, was ik weer aan het spotten op de Zandvoortweg toen ik in dezelfde plas waar ik de Amerikaanse Smient had gezien weer een bijzondere eend zag zwemmen. De vogel zwom op vrij korte afstand tussen een aantal smienten Van achteren gezien viel de vogel niet op, doordat ze sprekend op een smient leek. Toen de eend zijn kop draaide zag ik tot mijn grote verbazing tussen de snavel en het oog een grote verticale witte vlek en wat lager schuin naar achter eveneens een grote witte vlek. De snavel was klein als bij de smienten. Kop en hals waren groen- zwart, waarvan de veren in het zonlicht iriserende kleuren vertoonden, zoals we dat ook in het voor-

jaar zien bij spreeuwen en wilde eenden. De borst en de flanken waren bruin/rozeachtig terwijl de achterzijde net als bij smienten zwart en wit waren. Heel mooi! Thuis gekomen heb ik de Amerikaanse vogelgids van Kist geraadpleegd en ben ik gaan twifelen omdat de harlekijn een zeevogel is en duidelijk een puntige staart heeft. Ook de kleurtekening week sterk af. Dinsdag 23 januari ben ik om een uur of vier naar de Zandvoortweg gereden om een wandeling te maken en tegelijk naar vogels te kijken. Bij het eerste hek heb ik mijn fiets neergezet en keek ik met mijn kijker naar de honderden smienten die daar in het gras aan het grazen waren en op de plas zwommen. Tot mijn grote verrassing zie ik op korte afstand weer die vreemde eend zwemmen. Ik heb de vogel langdurig bestudeerd. Jammer dat ik geen camera met telelens bij mij had dan had ik er een foto van kunnen maken. Even later kwam ik een vogelaar tegen en vertelde hem wat ik had gezien. Hij vertelde mij dat hij de vogel vorig jaar ook al had waargenomen. Aanvankelijk werd gedacht aan een blauwvleugel taling. Dat is een vogel die in West Amerika voorkomt. Ik had dit verhaal al eens eerder gehoord. Thuis gekomen heb ik de vogelgids van Westelijk Amerika geraadpleegd. Ja, daar had hij wel wat van weg. Alleen heeft de blauwvleugel taling een grotere snavel die wel wat lijkt op die van een slobbeend, een grote witte vlek op zijn kop achter de snavel, een lichtblauwe vleugelbocht en een wit met zwart achterlijf als bij smienten. Zodat hij wel wat weg had van een smient. Talingen zijn echter wat kleiner dan smienten maar dat verschil viel niet op. Ra, ra, wat is dat voor een vogel. Mijn vermoeden is, dat de vogel een kruising is tussen een smient en een blauwvleugel taling. Ik heb de "Atlas van de Europese vogels" van professor Voous erop na gezien en daaruit blijkt dat het broedgebied van de smient niet noordelijker en westelijker voorkomt dan IJsland. Mij is niet bekend waar de grenzen van het broedgebied van de blauwvleugel taling zijn gelegen. We moeten het niet onmogelijk achten dat ten gevolge van de klimaatverandering het heel goed mogelijk is dat ergens de broedgebieden elkaar zijn gaan overlappen. Zekerheid hebben we niet het zijn maar veronderstellingen. Zo, dat was een heel verhaal.

Half december zijn de plassen na de vele regen in grootte toegenomen. Met gevolg dat het aantal overwinterende vogels geweldig toenam. Duizend en meer wulpen, honderden Kieviten en goudplevieren, duizen-

den smienten, De aantallen ganzen zoals: brandganzen, grauwe ganzen en kolganzen loopt eveneens in de honderden. Tientallen wintertalingen, slobenden, wilde eenden, Canadese ganzen en bergeenden. Soms worden enkele kemp-haantjes en bonte strandlopers waargenomen. Iedere keer is het weer een verrassing wat er te zien en te beleven valt. Meerdere malen heb ik geschreven over de stand van het water in het reservaat. Tijdens een van mijn excursies heb ik een medewerker van de Zeeuws Landschap ontmoet. In ons gesprek kwam ook de waterstand ter sprake. Hij vertelde mij dat de buizen gedeeltelijk zijn dicht gestopt zodat niet al het water meer kan wegstromen. Ik constateerde overlaats dat de eerste en de laatste afvoerbuizen nog steeds water doorlaten. De eerste buis is gedeeltelijk afgesloten geweest maar gaan lekken en laat nu volop water door. Verder zijn alle drainagebuizen zowel rechts als links van de Zandvoortweg gelegen gronden afgesloten. Hopelijk zal dit leiden tot een hogere waterstand. Verder zijn aan de noordzijde van de weg alle palen met de afrastering verwijderd. Volgens de weerpropheten zal het gaan vriezen. Wanneer dit het geval is en het vriest op de tweede zaterdag van februari nog dan gaat de op die datum geplande vogelexcursie niet door. Zolang de plassen zijn bevroren zijn er bijna geen vogels te spotten in het reservaat. Als alles mee zit kunnen we eind februari de eerste grutto's verwachten.

Henk Mandemaker.

Activiteiten

- Even napraten.....
- Nieuwjaarswandeling in Oranjezon op 14 januari 2012 :
Hoewel ik er zelf vanwege ziekte niet bij kon zijn, heb ik begrepen dat het een geslaagde excursie was. In de mededelingen van de secretaris in dit blad is dat ook al genoemd. Als "bewijs" hiervoor een mooie foto die me door Hannie Joziase is toegestuurd.
- Vrij wandelen in het Ritthemse bos op 6 februari 2012 :
Prachtig zonnig weer, weinig wind en een mooi laagje sneeuw in het bos. Misschien door dat laatste wat minder opkomst, maar het lopen over de paden ging prima. Naast het bos ook een wandeling langs de Westerschelde : veel watervogels die foerageerden; zelfs een kluut. De

waterrand nabij het Rammekensschor was vooral in trek! Mooie wandeling met na afloop koffie en thee van Ria en Wim. Geweldig.

Vrij wandelen

Excursieprogramma :

Maandag 5 maart

Nollebos en Westduin; hoe ziet het er daar nu uit na de dijkverzwaring?

Verzamelen : Parkeerplaats nabij de sauna in het Nollebos a/d Zwanenburgseweg te Vlissingen.

Tijd : 14.00 uur

Contactpersoon :

Ria

Maandag 2 april

De Manteling met landgoederen/buitenhuizen;

bloeien de stinzenplanten nog?

Verzamelen : Parkeerplaats aan de Randduinweg te Oostkapelle.

Tijd : 14.00 uur

Contactpersoon: Hilda

Maandag 2 mei

Landgoed Kasteel Ter Hooge; zangvogels zullen er volop zijn.

Verzamelen : Parkeerplaats tegenover kaasboerderij Pitteperk aan de Breeweg 21 te Middelburg.

Tijd : 14.00 uur

Contactpersoon: Ria

(Hilda)

Maandag 4 juni

Schotsman, Noord Beveland; op zoek naar orchideeën en ander moois.

Verzamelen : SBB parkeerplaats "De Paardenwei" ofwel Noorderparkeerplaats. Komend vanaf Vrouwenpolder bij de 1e stoplichten op de Veerseгатdam de parallelweg rechts nemen, na ± 2 km op de rotonde rechtsaf, vindt u deze parkeerplaats aan de rechterzijde van de eerste grote bocht naar links.

Tijd : 14.00 uur

Contactpersoon :

Ria

Toelichting :

De wandelingen zijn voor leden van KNNV en IVN. Er is geen gids. Iedereen praat met elkaar over datgene wat men de moeite waard vindt. Voor de wandelingen geldt: duur ongeveer 2 uur en verrekijker meenemen.

Bij voortdurende regen of gladheid gaat de wandeling niet door.

Contactpersonen voor vragen bij slechte weersomstandigheden, over startplaats of meerijden:

Ria Verhagen: 0118 478307 en Hilda van Langevelde: 0118 551985

- Plantenwerkgroep

Excursieprogramma :

Dinsdagmiddag 13 maart 2012

Stinzenplanten en voorjaarsplanten inventarisatie (openbare excursie)

Route : Burg. Van Teylingenpark – wandelpad Hoogduin v.v.

Tijd : 14:00 – 16:00 uur

Vertrek : Burg. Van Teylingenpark, Domburg (Coördinaten 0243-3991)

(NB . Fietsen kunnen in het park geparkeerd worden; auto's op de open-

bare parkeerplaats schuin tegenover de ingang v/h park).

Dinsdagmiddag 27 maart 2012

Stinzenplanten en voorjaarsplanten inventarisatie (openbare excursie)

Plaats : Zeeduin

Tijd : 14:00-16:00 uur

Vertrek : Voor het koetshuis van Zeeduin (Coördinaten 0280-4005)

NB . Niet- werkgroepsleden worden verzocht zich vooraf te melden bij de coördinator (zie toelichting)!

Dinsdagmiddag 10 april 2012

Stinzenplanten en voorjaarsplanten inventarisatie (openbare excursie)

Plaats: Westhove en omgeving

Tijd: 14:00 – 16:00 uur

Vertrek : Autoparkeerplaats Westhove (Coördinaten 0265-3994)

Dinsdagmiddag 24 april 2012

Planteninventarisatie Rammekenshoek + deel van de zeedijk te Ritthem
(besloten excursie)

Tijd : 14:00 – 16:00 uur

Vertrek: Parkeerplaats bij de ingang van Rammekenshoek aan de
Ramme-
kensweg. (Coördinaten 0333-3865)

Dinsdag 8 mei 2012

Inventarisatie-exkursie planten en - voor zover mogelijk - zwammen,
mossen en korstmossen in de duinen van Valkenisse (besloten excursie)

Tijd : 12:00 – 16:00 uur (lange excursie)

Vertrek : Parkeerplaats voor ingang naar voormalig Pompstation.

Denk om evt. parkeergeld! (Coördinaten 0253-3895)

N.B. : Dit is een zeer geaccidenteerd terrein! Eventueel drank en iets te
eten
meenemen !

Dinsdagmiddag 22 mei 2012

Planteninventarisatie-exkursie naar de Nolledijk (besloten excursie)

Tijd : 14:00 – 16:00 uur

Vertrek : Bij woning van Ria Verhagen. (Coördinaten 0270-3876)

NB . : Wie niet per fiets komt dient te informeren waar bij de dijk de
excursie begint !

Dinsdagmiddag 5 juni 2012

Planteninventarisatie-exkursie naar de Aalvanger (besloten excursie)

Tijd : 14:00 – 16:00 uur

Vertrek : Parkeerplaats SBB iets NO van de Veerse sluisen.
(Coördinaten 0360-3966)

Dinsdagmiddag 19 juni 2012

Planteninventarisatie-exkursie naar de duinen tussen Nolledijk en West-
duin (besloten excursie)

Tijd : 14:00 – 16:00 uur

Vertrek: bij woning Ria Verhagen (Coördinaten 0270-3876)

NB: Wie niet per fiets komt, dient te informeren waar bij de dijk de excursie begint !

Toelichting :

- “Openbare excursies” kunnen door ieder KNNV-lid worden meege-
maakt. Aanmelding is niet
nodig, tenzij dat uitdrukkelijk bij de betreffende excursie wordt
vermeld.
- “Besloten excursies “ kunnen alleen door niet- werkgroepsleden
worden bijgewoond na
toestemming van de coördinator van de werkgroep.
- Het programma is onder het voorbehoud dat de benodigde vergun-
ning en c.q. toestem-
mingen worden verkregen.
- Bij slecht weer kunnen de excursies naar een andere dinsdag , bij-
voor beeld 1 week later ,
worden verplaatst. Niet- werkgroepsleden worden hierover niet inge-
licht. Men dient dus vóór
13:00 uur de coördinator te bellen of de excursie doorgaat.
- Onderstaande coördinaten van de vertrekplaats zijn toegevoegd, om
eventuele misver-
standen omtrent dit vertrekpunt zoveel mogelijk te voorkomen.

Coördinator : Jo Clarijs

Tel: 0118-581799,

Mobiel: 06-10661974,

Mail: jmclarijs@zeelandnet.nl

• Algemene afdelingsexcursies

Zaterdag 10 maart 2012

Vogelexcursie naar het Zandvoort (Sint Laurens Weihoek)

Tijd : 10.00 – 12.00 uur ; Vertrek : Kruising Zandvoortweg met Schotel-
weg; Begeleiding : Henk Mandemaker

Woensdag 14 maart 2012

Jaarvergadering + lezing over de geologie en de plantengroei in het

duin- en kustlandschap Walcheren door Anton van Haperen.

Programma : zie programma jaarvergadering in deze Compositie.

Tijd : 19.30 – 22.30 uur ;

Plaats : Nieuwe dorps huis te Grijskerke, Bakkersland 29A

Zaterdag 17 maart 2012

Excursie naar het duin- en kustlandschap van Walcheren .

Tijd : 13.00 – 15.30 uur ; Vertrek van de parkeerplaats aan de Duinweg te Oostkapelle. Begeleiding : Anton van Haperen.

Zondag 25 maart 2012

Vogelexcursie naar het Noordervroon te Westkapelle

Tijd : 10.00 – 12.00 uur ; Vertrek vanaf Zeedijk eind van de Hoge Weg; Begeleiding : Jo Clarijs

Zaterdag 14 april 2012

Vogelexcursie naar het Zandvoort (Sint Laurens Weihoek)

Tijd : 10.00 – 12.00 uur ; Vertrek : Kruising Zandvoortweg met Schotelweg; Begeleiding : Henk Mandemaker

Zaterdag 21 april 2012

Stinzenplantenexcursie in het landgoed Ter Hooge

Tijd : 14.00 – 16.00 uur Verzamelen : Parkeerplaats aan Breeweg (t.o. Pitteperk) Begeleiding : Richard Struijk

Zaterdag 28 april 2012

Bezoek aan het Visserijmuseum te Breskens

Tijd : 13.30 – 16.30 uur ; We verzamelen om 12.40 uur voor de veerboot hal in Vlissingen (boot om 12.55 uur). Vanaf Breskens nog een half uur lopen naar het museum of evt. fiets meenemen. Zie verder bericht in deze Compositie, pagina 34 Begeleiding : Ria Verhage

Zaterdag 12 mei 2012

Vogelexcursie naar het Zandvoort (Sint Laurens Weihoek)

Tijd : 10.00 – 12.00 uur ; Vertrek : Kruising Zandvoortweg met Schotelweg; Begeleiding : Henk Mandemaker

Zondag 27 mei 2012

Planten en insecten excursie naar de Schotsman te Kamperland

Tijd : 14.00 – 16.00 uur; vertrek vanaf parkeerterrein SBB aan de noordwes-

telijke knik van de Schotsmanweg.

Begeleiding : Jo Clarijs (Tel: 06-10661974 / 0118-581799)

Zaterdag 9 juni 2012

Vogelexcursie naar het Zandvoort (Sint Laurens Weihoek)

Tijd : 10.00 – 12.00 uur ; Vertrek : Kruising Zandvoortweg met Schotelweg; Begeleiding : Henk Mandemaker

Bij voldoende belangstelling :

Zondag 10 juni 2012

Fietsexcursie naar Nummer Een (Zeeuws Vlaanderen)

Opgave vóór 3 juni. Dit kan per telefoon: 0118-633931, maar liever per email : composiet2011@hotmail.com. Wie zich opgegeven heeft hoort op 4 juni of het doorgaat.

- Zeeuwse paddenstoelenwerkgroep Excursieprogramma

Zaterdag 24 maart 2012

In Schuddebeurs bezoeken we het tweeënhalve hectare tellende bosgebied Weelzicht. Het bos heeft geen officiële wandelpaden maar tal van paadjes die uw wandeling extra “spannend” maken (bron: gids Schouwen Duiveland van SBB)

Verzamelen op parkeerplaats van Mon Plaisir (staat aangegeven) om 13.30 uur.

Vertrek uit Goes om 12.45 uur van P+R terrein bij het station Goes

Zaterdag 21 april 2012

De Punt (Goeree-Overflakkee) Voorjaarspaddenstoelen.

We verzamelen op de parkeerplaats van het bezoekerscentrum De Greve-lingen. Komende vanaf Schouwen vind je het bezoekerscentrum door aan het einde van de Brouwersdam de eerste afslag rechts te nemen. Daar staat het bezoekerscentrum of museum aangegeven. De excursie start om 13.30 uur. Vertrek van het station Goes P&R terrein om 12.30 uur.

Zaterdag 2 juni

De Grevelingendam.

Aan de westzijde van de dam is een stuk aangeslibd en daarop is langzaam begroeiing ontstaan. In die begroeiing gaan we op zoek naar paddenstoelen.

De excursie vertrekt om 13.30 uur vanaf de meest zuidelijke parkeerplaats langs de dam. Vertrek vanaf het P+R terrein Goes om 12.30 uur.

Toelichting :

Door weersomstandigheden en droogte kunnen de excursies soms niet doorgaan. Aangeraden wordt bij deelname van te voren contact op te nemen met Henk Remijn te Oostkapelle : 0118-581473

- Gewestelijke Excursie 't Merkske

Op 21 april a.s. organiseert de afdeling Breda een gewestelijke excursie naar 't Merkske. Deze authentieke beek meandert letterlijk op de grens van Bel-

gië en Nederland. Het Merkske ontspringt in de omgeving van Zondereigen (Vlaanderen) en mondt zo'n 16 kilometer verder ten noorden van Hoogstraten uit in de Mark. Het Merkske is nooit gekanaliseerd. Wat het gebied bijzonder maakt is het beekdal waardoor het Merkske slingert. Mooie klein-schalige landschappen met ieder hun eigen flora en fauna geven het dal een geheel eigen gezicht. Eind vorige eeuw werd

ingezien dat het Merkskedal grote waarde bezat. Er werd toen besloten dat de zogenaamde beekdal-beemden in het gebied moesten worden beschermd. Ook de afgelopen jaren is veel aan landschapsherstel gedaan. Zo zijn bijvoorbeeld houtsingels en bramenwallepjes hersteld. Daarnaast worden de kwetsbare hooibeemden langs de beek zorgvuldig beheerd. In het beekdal bevinden zich schraal-landen, bloemrijke hooilanden, rietlanden en akkers. Deze worden allemaal onderhouden als ‘cultuur-natuur’. Dit betekent dat ze worden beheerd volgens flora- en fauna-waarden die horen bij het boerenlandschap van ongeveer een eeuw geleden. Het gebied wordt op Nederlands grondgebied beheerd door Staatsbosbeheer en op Belgisch grondgebied door Natuurpunt Markvallei.

In het gebied komen vogelsoorten zoals grutto, wulp, watersnip, geelgors, grasmus, rietgors, wielewaal, nachtegaal, patrijs, kwartel, steenuil, buizerd en roodborsttapuit voor. Recentelijk heeft een herintroductie van de boom-kikker plaatsgevonden. Bijzondere insecten die er voorkomen zijn weide-beekjuffer, breedscheenjuffer en zompsprinkhaan. Specifieke planten in het gebied zijn slangewortel, muskuskruid, knolsteenbreek, bosanemoon, slanke sleutelbloem, adderwortel, breedbladige orchis, moesdistel en echte koekoeksbloem. Bart Hoeymans, Boswachter Hoogstraten, Rijkevorsel, Baarle Hertog en verbonden aan Agentschap voor Natuur en Bos in Antwerpen zal ons op deze dag begeleiden. We bezoeken Het Moer en De Broskens met zijn kleine landschapselementen, Wortel Kolonie voor zijn prachtige dreven en zijn hoge cultuurhistorische waarde en mogelijk ook nog de Castelresche Hei als open ruimte in het gebied.

Programma:

- Vanaf 9.30 uur: Ontvangst met koffie in café ‘In Holland’, Schoot-senhoek 23, 5113 AC Castelré, tel. 013-5039716.
- 10.00 uur : Start excursie naar een van bovengenoemde gebieden
- 12.30 uur : Lunch in bezoekerscentrum van Natuurpunt Markvallei
- De Klapekster, Kolonie 41, 2323 Wortel (B). Naast diverse dranken is hier ook soep verkrijgbaar. Zelf lunchpakket meenemen.
- 13.30 uur : Start 2e gedeelte van de excursie

- ca 16.30 uur : Afsluiting

Let op :

- In het gebied kan het nogal nat zijn: waterdichte schoenen of laarzen mee-

brenge!

Graag opgave vóór 12 april bij Jacques Rovers via breda@knnv.nl of via 076-5875353

OPROEP :

Wie wil meewerken met de strandwerkgroep van de KNNV Bevelanden voor het verzamelen van gegevens voor de Stichting Anemoon? Deze oproep is aan onze afdeling gedaan omdat hun werkgroep (te) klein is om dat maandelijks vol te houden. De lokatie is Neeltje Jans. Er wordt over dit onderwerp binnenkort nog een digitale nieuwsbrief verspreid (De Zeekraal), waarin meer detail-informatie staat.

Excursie naar het visserijmuseum te Breskens
op zaterdag 28 april.

Dit leuke museum bevat de unieke collectie van de Bressiaander Tijs Verschoor. Deze man heeft 40 jaar lang gestrande vogels gezocht en laten prepareren. Na zijn overlijden in 2005 kreeg het museum de collectie.

Liefst 845 inheemse en ook tropische vogels naast tientallen zoogdieren, ontelbare schelpen en bijzondere koralen staan in grote vitrines in de speciale “Tijs Verschoor zaal “ opgesteld. Zelf vond ik het heel bijzonder de grootte van zeer bekende vogels te vergelijken, zoals b.v. scholekster, plevier, witgatje, strandlopertje.

Bij deze excursie gaan we ook kijken naar de paar grote zee-aquaria. Natuurlijk biedt het museum nog veel meer over de Westerschelde; kortom kom mee op zaterdag 28 april. De K.N.N.V afdeling Walcheren

betaalt de toegang tot het museum.

Voor het vervoer: Je kunt de auto op het stationsplein gratis parkeren.

We verzamelen om 12.40 uur voor de veerboot hal. We nemen de pont van 12.55 uur. Helaas is onze afdeling niet zo kapitaalkrchtig om ook de pontgelden voor u te betalen. In Breskens is het ongeveer een half uur lopen naar het museum. Je kunt natuurlijk ook met de fiets gaan. Je betaalt dan wel meer voor de overtocht. Hopelijk tot ziens .

Ria Verhagen.

WIJZIGINGSVOORSTELLEN ONTWERP STATUTEN KNNV afdeling WALCHEREN

Op het verzoek van het bestuur om schriftelijk te reageren op Ontwerp STATUTEN KNNV afdeling WALCHEREN (dec. 2011) is door de leden J.Clarijs en T.Seijnstra gereageerd.

Hun suggesties vormen een positieve bijdrage aan een eindversie van de statuten.

Hun wijzigingsvoorstellen zijn als volgt verwerkt :

Art 1. lid 5.

J Clarijs stelt de volgende wijziging voor om eventuele juridische problemen te voorkomen:

.....omvat het eiland Walcheren en naaste omgeving.

Het bestuur komt - na overleg met de juridische adviseur van de KNNV – met de nog ruimere formulering:.....omvat de provincie Zeeland.

Art.4. lid 3.

J. Clarijs stelt de volgende wijziging voor:

Het huisgenootlid ontvangt niet de van de landelijke vereniging uitgaande informatie en evenmin de schriftelijk informatie van de vereniging zelf.

Het bestuur neemt deze wijziging over.

Art. 4 lid 7, 8, 9, en 10.

T. Seijnstra stelt voor de termijn van opzegging niet te noemen in de

statuten. Bij navraag is gebleken dat er daartegen juridisch bezwaar bestaat.

Het bestuur stelt voor de wijziging niet over te nemen en de artikelen 7, 8, 9 en 10 als volgt te wijzigen (twee maanden opzegging wordt één maand):

7. Het lidmaatschap eindigt door de dood en voorts door opzegging van het lid, door opzegging door het bestuur of door ontzetting.

a. Opzegging door het lid dient schriftelijk aan het bestuur te worden medegedeeld tenminste 1 maand voor het verstrijken van het kalenderjaar.

b. Opzegging door het bestuur kan geschieden in geval van wanbetaling, alsook wanneer van de vereniging niet kan worden gevergd het lidmaatschap te laten voortduren. De opzegging dient schriftelijk te geschieden onder opgaaf van redenen.

c. Ontzetting door het bestuur kan alleen plaatsvinden wanneer het lid handelt in strijd met de statuten of een besluit van de vereniging, dan wel de vereniging benadeelt.

8. Tegen een opzegging door het bestuur, anders dan in geval van wanbetaling, alsmede van ontzetting is beroep mogelijk op de algemene vergadering, op een wijze als in artikel 13 wordt bepaald.

De artikelnummers 9,10 en 11 vervallen.

Art 5 lid 5

T Seijnstra stelt voor dit artikel te beperken tot:

5. Opzegging door de donateur dient schriftelijk aan het bestuur te worden

medegedeeld.

Het bestuur stelt voor deze wijziging over te nemen en vervolgens Art.5 lid 8

Van een opzegging.....te wijzigen in : Tegen een opzegging.....

Art. 8 lid 2

Dhr. Seijnstra stelt voor het lid 2 aan te vullen met de volgende zinnen:

Het lidmaatschap van de kascommissie duurt maximaal 2 jaar. Tijdens de algemene jaarvergadering wordt door verkiezing de helft van het aantal leden vervangen.

Het bestuur neemt deze wijziging over.

Art 10 lid 4

Het bestuur stelt voor de eerste zin in dit artikel als volgt te wijzigen:

Het bestuur kiest uit zijn midden een dagelijks bestuur, tenminste bestaande uit de volgende leden: de voorzitter, de secretaris en de penningmeester van het bestuur van de vereniging.

Tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst werd duidelijk dat art. 13 aanleiding gaf tot vragen en/of opmerkingen. Het bestuur stelt voor artikel 13 als volgt te wijzigen :

Lid 2. Het bestuur is verplicht het beroep op een algemene vergadering aan de orde te stellen en wel binnen zes maanden na dagtekening van de aangetekende brief aan het bestuur.

Tweede zin onveranderd.

Lid 8. Het bestuur is verplicht het beroep op een algemene vergadering aan de orde te stellen en wel binnen zes maanden na dagtekening van de aangetekende brief aan het bestuur.

Middelburg, 25 februari 2012 F. Kruse

Stinzenplanten

TER

HOOGE

***Foto's gemaakt door
Hannie Joziase***